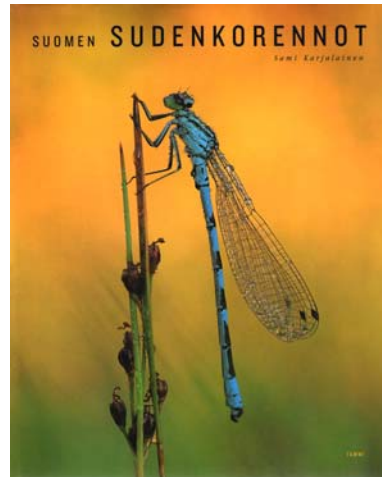

Matti Hämäläisen kirjoittamat alkusanat (s. 6–7) teoksessa Sami Karjalainen: *Suomen sudenkorennot*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki. (2002).

Alkusanat

Suomalaisia perhosharrastajia, joita lienee väkilukuun suhteutettuna enemmän kuin missään muualla maailmassa, on viime aikoina hemmoteltu lukuisilla hyvillä perhoskirjoilla. Harva se vuosi on ilmestynyt jokin uusi teos, etenkin päiväperhosista. Sen sijaan sudenkorennoista ei ole julkaistu kotimaista opaskirjaa puoleen vuosisataan. Se lienee syynä korentoharrastajien melko pieneen määrään Suomessa. On helppo ennustaa, että tämän kirjan ansiosta heidän joukkonsa moninkertaistuu.

Tapasin Sami Karjalaisen ensi kerran vuonna 1993. Esitellessään kolmen kesän aikana ottamiaan dioja aikuisista sudenkorennoista hän kertoi jo tällöin aikeistaan julkaista kirja, jossa olisi luonnossa otettuja värikuvia kaikista lajeistamme. Sinnikkään ja pitkäjänteisen työn tuloksena tämä kirja on nyt valmis. On syytä onnitella sekä sen kirjoittajaa että käyttäjiä.

Kirjan kuvitus rajoittuu lähinnä aikuisiin korentoihin; toukat jäävät vähälle ja ilman määritysohjeita. Moitteen sijasta olkoon tämä haasteena jollekin toiselle tehdä oma kirjansa näistä vähemmän valokuvauksellisista eliöistä.

Hienot ja laadukkaat valokuvat tekevät *Suomen sudenkorennoista* oivallisen luontokirjan, jota kelpaa selailla muidenkin kuin hyönteisharrastajien. Se tarjoaa lisäksi monipuolisen annoksen mielenkiintoista yleistietoa sudenkorennoista sekä perustiedot kaikista maamme lajeista. Kirjan avulla voidaan myös määrittää kaikki aikuiset sudenkorentomme. Koska kirjoittaja ei ole itse koskaan varsinaisesti kerännyt sudenkorentoja, on luontevaa että kirjassa käytetään perinteisten määrittämisskaavojen sijasta "lintumiesten lähestymistapaa". Monissa Euroopan maissa, kuten Englannissa, Saksassa ja Hollannissa, joissa korentoharrastus on valtavasti lisääntynyt parina viime vuosikymmenenä ja paikoin jo yltänyt päiväperhoskiinnostuksen tasolle, on keräilyn sijasta entistä enemmän siirrytty havainnoimaan korentoja ja niiden elintapoja kiikarin ja kameran avulla. Korentolaskentareittejäkin on jo perustettu.

Keski-Euroopassa on laajoja alueita, joilla lähes jokaisen lammen ja puron sudenkorentolajistoa on enemmän tai vähemmän selvitetty. Valitettavasti sudenkorennot ovat siellä jo monin paikoin pahasti vähentyneet ihmisten aiheuttamien ympäristömuutosten vuoksi ja uhanalaisten lajien osuus on suuri. Suomessa sen sijaan riittää vielä loputtomasti tutkittavaa ennen kuin kaikki 187 888 järveämme ja lampeamme on läpikäyty, joista, puroista ja muista pienvesistä puhumattakaan. Vaikka uhanalaisluetteloon päätyneiden sudenkorentolajiemme määrä on vielä onneksi pieni, ovat monet lajit paikoittain selvästi taantuneet etenkin Etelä- ja Lounais-Suomessa 50 viime vuoden

aikana. Suomessa julkaistiin 1920–1970 luvuilla toistakymmentä paikallisfaunaa sudenkorennoista. Nämä aikoinaan melko vähäarvoisina pidetyt julkaisut tarjoaisivat erinomaisen vertailukohdan, jos joku vain vaivautuisi tutkimaan samojen alueiden lajistoa yhtä yksityiskohtaisesti nyt.

Sallittakoon alkusanoissakin puuttuminen pieneen yksityiskohtaan. Suomen sudenkorentoja käsittelevässä kirjassa on lähes pakko ottaa esille vanha kiista neidonkorentojen suvun nimestä – käyttääkö näistä kauniista hyönteisistä nimeä *Calopteryx* vai *Agrion*? 1800-luvun puolivälissä, jolloin sudenkorentojen tutkiminen toden teolla alkoi, luettiin neidonkorennot sukuun *Calopteryx* ja tytönkorennot sukuun *Agrion*. Sitten vuonna 1890 W. F. Kirby (sama mies käänsi Kalevalan englanniksi!) osoitti, että nimistösääntöjen mukaan *Agrionin* kuuluisikin itse asiassa olla neidonkorentojen suvun oikea nimi. Hän teki *Calopteryxistä* pelkän synonyymin ja antoi tytönkorennoille uuden sukunimen *Coenagrion*. Vain osa tutkijoista hyväksyi tämän radikaalin muutoksen, ja seurasi pitkä sekaannuksen kausi, jolloin nimen *Agrion* nähdessään ei enää voinut olla varma sen oikeasta kohteesta.

1970-luvulta alkaen on alkanut vakiintua käytäntö, että tytönkorennot luetaan sukuun *Coenagrion*, neidonkorennot sukuun *Calopteryx* ja sukunimi *Agrion* jätetään pois käytöstä sekaannuksen välttämiseksi. *Calopteryx* esiintyykin neidonkorentojen sukunimenä varmaan yli 95 %:ssa parinkymmenen viime vuoden aikana maailmalla ilmestyneissä tuhansissa julkaisuissa. On vain pieni "mutta". Tältä sinänsä järkevältä käytännöltä poistaa muodollisesti oikeampi sukunimi *Agrion* käytöstä puuttuu kansainvälisen eläintieteellisen nimistökomission siunaus. Itse asiassa kukaan ei toistaiseksi ole pannut asiaa vireille. Nimistön vakiinnuttamisen kannalta komissio voisi tuskin hylätä näin hyvin jo etukäteen käytännössä toteutunutta ehdotusta.

Päinvastoin kuin muualla maailmassa, juuri 1970-luvulla suomalaisissa hyönteiskirjoissa siirryttiin yleisesti *Agrion*-nimen käyttöön neidonkorentojen sukunimenä ja Suomesta tuli nimen viimeinen linnake. Tässä kirjassa neidonkorennoista käytetään kuitenkin nimeä *Calopteryx*. Kaunista kohdettaan hyvin kuvaava nimi.

Matti Hämäläinen

Associate Editor of *Odonatologica*, Journal of the Societas Internationalis Odonatologica